

Elfte söndagen efter trettendedagen

”Tro och liv”

Jes 2:12-17

Rom 3:21-28

Luk 18:9-14

Ps: 46, 641:7, 669, 218, 222, 17

En paradox är en skenbar motsägelse. Synonymer till paradox är orimlighet, absurditet eller självmotsägelse. Men en paradox kan likväl uttrycka en sanning, något som är verkligt. Ett exempel på en sådan paradox är en *talande tystnad*.

De djupa sanningarna är ofta paradoxala, och dem kan vi inte nå genom logik och förnuft. Och då kan en sanning som uttrycks som en paradox hjälpa oss vidare. Paradoxen kan få oss att stanna upp och tänka.

Jesus använder ofta paradoxer i sin undervisning till oss, skenbara motsägelser som uttrycker en djupare sanning. Dagens evangelium avslutas med en sådan paradox: *den som upphöjer sig skall bli förödmjukad men den som ödmjukar sig ska bli upphöjd*.

Det låter ju som en motsägelse, att det man strävar efter får motsatt effekt. Vill man bli upphöjd, ja då ska man ödmjuka sig. Men vad är egentligen sann och äkta ödmjukhet? En ödmjuk människa är en person som mött sin egen svaghet och otillräcklighet. Och hon blir stark om hon också vågar visa sin svaghet. Man skulle kunna säga att ödmjukhet därför är styrka, just för att hon har mött sin svaghet och försonat sig med den.

Men den människa som inte vill erkänna sin brist måste ägna mycket energi för att bygga upp ett skal som skyler över svagheten. Det handlar om att bygga en fasad för att ge ett intryck av styrka, av att man lyckas, att man aldrig gör några fel. Utsidan blir viktigare än insidan.

Jesus ger oss idag två olika människotyper. Vi får använda oss av dem för att spegla oss själva. Den förstnämnda, farisén, är den där fasaden är viktig. Sin inre svaghet döljer han genom att upphöja sig själv. Han kanske har lyckats så väl att han även lurat sig själv. Han är inte som andra människor, tror han, de misslyckade, de som inte lever upp till omgivningens förväntningar, ännu mindre efter Guds förväntningar. Han jämför sig med dem för att själv framstå som *ännu* bättre. En sådan människa som den här farisén behöver inte andra människor, inte på något annat sätt än för att upphöja sig själv. Och framförallt så behöver han inte Gud.

Men han kommer bli förödmjukad säger Jesus, när sanningen om honom själv kommer ikapp. Den kommer en tid då han inte längre kan hålla upp fasaden. Sanningen avslöjar den falska styrkan.

Tullindrivaren däremot hade inga egna förtjänster att lyfta fram. Han erkände öppet sin svaghet - att han var en syndare. Han hade inte levt som han borde och han visste det. Han förstod att han inte klarade sitt liv på egen hand – det var därför som han gick till templet den

dagen. En människa som funnit sin svaghet behöver andra människor. Framförallt behöver hon Gud. Men dit kommer vi inte utan ödmjukhet.

Jesus ställer de här två mot varandra. Vem av dem känner du igen dig mest i? Det är därför han berättar liknelsen för att vi ska förstå vilka vi är. Det är förstås lätt att avfärda farisén. Inte går du omkring och skryter om din egen förträfflighet. Nej, inte på det här sättet i alla fall som farisén gjorde, genom att gå till templet och högt och ljudligt berätta för alla vilken duktig människa han var.

Men i vår tid är det kanske på andra sätt som man framhäver sig själv. Viljan att upphöja sig finns i alla kulturer, det bara skiljer sig åt hur man gör det. Och motivet till detta kan till stor del handla om att försöka dölja en inre svaghet, en inre brist. Ingen av oss lyckas leva perfekt liv, men alla vill inte erkänna detta.

De här två gick till templet den här dagen. Bägge gick dit för att be, ändå var deras motiv att be så olika. Den ene gick med stolta steg, den andre med nedböjt huvud. Den ene rättfärdig medan den andra var allt annat än rättfärdig. Åtminstone om man räknar den rättfärdighet som syns inför människor.

Men när de gick hem var rollerna ombytta. Det var tullindrivaren som gick hem rättfärdig, åtminstone om man räknar den rättfärdighet som syns inför Gud. Han gick hem lättad och befriad, den andre med en märklig känsla av saknad, trots att han ju mänskligt sett var så lyckad.

När det gäller vilken slags rättfärdighet vi vill ha så måste vi välja: vill vi framstå som rättfärdiga inför människor eller inför Gud? Vi kan inte ha båda. Här gäller paradoxen att det ena utesluter det andra. Upphöjer man sig själv, döljer man sin svaghet med en lyckad fasad då stänger man också sitt inre för att ta emot Guds rättfärdighet som han vill ge oss av nåd.

Men den som ödmjukar sig ska bli upphöjd. Den som inser sin svaghet som människa och inte försöker dölja den. Den kommer också få gå hem rättfärdig inför Gud.